

KADEXTAR STUDIO

MASLAHATCHI 2026

Maktab maslahatchisi lavozimiga test va suhbat bosqichlariga tayyorgarlik. Har bir javob — izoh va manba bilan.

SINOV NASHRI

30 savol · 6 blok · mashq bileti

TANLOV FORMATI

Tanlov qanday o'tadi

Ikki bosqich: avval test, keyin suhbat. Asosiy kompetensiyalar savoli 3,1 balldan, qo'llab-quvvatlovchilari 2,1 balldan.

30

test savoli

80

daqiq

78

ball — test

45ball —
suhbat**1.1. Tashkiliy-pedagogik va kommunikativ ko'nikmalar****5**

× 3,1

1.2. O'quvchini qo'llab-quvvatlash va kasbga yo'naltirish**6**

× 3,1

1.3. Liderlik va tashabbuskorlik ko'nikmalari**4**

× 3,1

2.1. Ta'lim siyosati va davlat tilida hujjat yuritish**5**

× 2,1

2.2. Raqamli savodxonlik va axborot madaniyati**4**

× 2,1

2.3. Ingliz tili**6**

× 2,1

Manba: test sinovi spetsifikatsiyasi (Respublika "Kelajak" markazi, 2025). Alohida ta'limga ehtiyoji bor nomzodlarga +15 % vaqt. Tanlov e'lonini albatta tekshiring.

QO'LLANMA

Qanday ishlash kerak

1

Konspektni o'qing

Har blok boshida — mavzular bo'yicha qoidalar, modellar va me'yoriy hujjatlar. Savollardan oldin shuni o'qing.

2

Vaqt bilan yeching

Har savolga taxminan 2,5 daqiqa. Javobni qog'ozga yoki javob varaqasiga yozing — izohlarga qaramang.

3

Izoh bilan solishtiring

Har blok oxirida javob, qisqa izoh va manba bor. Xato qilgan savolingizga 3 kundan keyin qayting.

4

Suhbatga tayyorlaning

Oxirida — suhbat qoidalari va bitta mashq bileti, javob rejasi bilan.

DIQQAT

Ko'p uchraydigan chalkashlik: o'xshash atama, yaqin raqam, "yaxshi ko'ringan" xato qaror.

§ Manba — qonun yoki qaror bandi, pedagogik model yoki qoida.

Savollar rasmiy test bazasidan olinmagan: ular ochiq me'yoriy hujjatlar va pedagogik manbalar asosidagi mualliflik mashqlari. 2026-yil oktabr holatiga.

BO'LIMLAR

Mundarija

Savol raqamini yoki "javob" yozuvini bossangiz — javobiga o'tasiz. Pastdagi "Mundarija" — mundarijaga qaytaradi.

Tanlov qanday o'tadi	2
----------------------------	---

Qanday ishlash kerak	3
----------------------------	---

Maktab maslahatchisi: lavozim haqida	6
--	---

Test topshiriqlari turlari	8
----------------------------------	---

● 1.1. Tashkiliy-pedagogik va kommunikativ ko'nikmalar	10
--	----

Konspekt	11	Savollar	14	Javoblar	20
----------	----	----------	----	----------	----

● 1.2. O'quvchini qo'llab-quvvatlash va kasbga yo'naltirish	23
---	----

Konspekt	24	Savollar	27	Javoblar	33
----------	----	----------	----	----------	----

● 1.3. Liderlik va tashabbuskorlik ko'nikmalari	36
---	----

Konspekt	37	Savollar	40	Javoblar	44
----------	----	----------	----	----------	----

● 2.1. Ta’lim siyosati va davlat tilida hujjat yuritish 46

Konspekt	47	Savollar	50	Javoblar	55
----------	----	----------	----	----------	----

● 2.2. Raqamli savodxonlik va axborot madaniyati 59

Konspekt	60	Savollar	63	Javoblar	67
----------	----	----------	----	----------	----

● 2.3. Ingliz tili 70

Konspekt	71	Savollar	74	Javoblar	80
----------	----	----------	----	----------	----

Javoblar kaliti 82

Suhbatga tayyorgarlik 83

Javob varaqasi (chop etish uchun) 94

LAVOZIM HAQIDA

Maktab maslahatchisi

O'quvchilar tashabbuslarini qo'llab-quvvatlash bo'yicha maktab maslahatchisi lavozimi "Kelajak" markazlarining maktablardagi vertikal tizimi sifatida joriy etilgan (PQ-277, 4-band).

Direktor

lavozimga tayinlaydi — hududiy "Kelajak" markazi tavsiyanomasi asosida (VMQ-776, 1-ilova, 26-band)

= o'rinbosar

lavozim maoshi direktor o'rinbosari maoshiga tenglashtirilgan (PQ-277, 5-band)

+30 %

menejerlik sertifikatini bo'lsa, 2026-yil 1-sentabrdan har oylik ustama (PQ-277, 5-band)

Monitoring

faoliyatini hududiy "Kelajak" markazi kuzatadi, malakasini oshiradi (VMQ-776, 1-ilova, 8-band)

ASOSIY VAZIFALAR (PQ-277, 7-ILOVA)

Prezident iqtidorli farzandlari

"Prezident iqtidorli farzandlari" milliy dasturi g'oyalarini o'quvchilar orasida targ'ib qilish

Tarmoq to'garaklari	maktabda "Kelajak" markazlarining tarmoq to'garaklari faoliyatini tizimli tashkil etish
Tarix va qadriyatlar	o'quvchilarni tarixiy obidalar, madaniy yodgorliklar, milliy va umuminsoniy qadriyatlar bilan tanishtirish
Yetakchilik	loyihalar, klublar, debatlar va o'quvchilar o'zini o'zi boshqarish tuzilmalarini yo'lga qo'yish
Madaniyat va ekologiya	madaniyat, san'at, kitobxonlik, sport va ekologik yo'nalishlarda loyihalar tashkil etish
Ma'lumotlar bazasi	o'quvchilarning maktabdan tashqari ta'limga jalb etilganligi bo'yicha bazani yuritish

SPETSIFIKATSIYA BO'YICHA

Test topshiriqlari turlari

Kitobdagi har bir savol rasmiy spetsifikatsiyadagi to'rt turdan biriga mos. Savol kartasining tepasida turi ko'rsatilgan.

Y1

To'rt variantdan bittasi to'g'ri

Odatdagi test: bitta eng to'g'ri javobni tanlang.

Y2

Bir nechta to'g'ri javob

Raqamlangan fikrlardan to'g'rilarini toping; variantlar — raqamlar to'plami, masalan "1, 3, 4".

Y3

Moslashtirish

Chap ustundagi 1, 2, 3... ni o'ng ustundagi a, b, c... bilan juftlang, masalan "1-b, 2-a, 3-c".

Y4

Ketma-ketlik

Bosqich yoki gaplarni to'g'ri tartibda joylashtiring, masalan "3, 1, 4, 2".

KOGNITIV DARAJALAR ULUSHI

20 % · Bilish

atama, qoida va me'yorni
bilish

60 % · Qo'llash

bilimni maktabdagi aniq vaziyatda ishlatish

20 % · Mulohaza

dalillarni tahlil qilib, xulosa va tartib chiqarish

1.1

Tashkiliy-pedagogik va kommunikativ ko'nikmalar

To'garak, loyiha va tadbirlar, pedagogik muloqot, nizolar, oila-maktab-mahalla hamkorligi.

PQ-277: maslahatchi vazifalari, tarmoq to'garaklari

VMQ-776: "Kelajak" markazlari nizomi

Pedagogik muloqot va nizolarni boshqarish

Oila, maktab va mahalla hamkorligi

5

savol shu
nashrda

5

savol imtihonda

3,1

ball — har bir
to'g'ri javob

KONSPEKT

Tashkil etish va muloqot

2 bo'lim · o'qish uchun taxminan 10 daqiqa. Imtihan oldidan shu sahifalarni takrorlang.

— SINFDAN TASHQARI FAOLIYAT

MASLAHATCHI: 6 VAZIFA, TAYINLASH, MAOSH

1. Prezident dasturi	"Prezident iqtidorli farzandlari" milliy dasturi g'oya va maqsadlarini o'quvchilar orasida targ'ib qilish
2. Tarmoq to'garaklari	maktabda "Kelajak" markazlarining tarmoq to'garaklari faoliyatini tizimli tashkil etish
3. Tarix, qadriyatlar	o'quvchilarni tarixiy obidalar, madaniy yodgorliklar, milliy va umuminsoniy qadriyatlar bilan tanishtirish
4. Yetakchilik	loyihalar, klublar, debatlar, o'quvchilar o'zini o'zi boshqarishi: yetakchilik, tashabbus, jamoada ishlash

5. Yo'nalishli loyiha

madaniyat, san'at, kitobxonlik, sport, ekologiya loyihalari: estetik did, faollik, kitobga mehr, tabiatni asrash

6. Ma'lumotlar bazasi

o'quvchilarning maktabdan tashqari ta'limga jalb etilganligi haqidagi bazani tizimli shakllantirish va yuritish

Tayinlash

maktab direktori tayinlaydi — viloyat (Toshkent sh., Qoraqalpog'iston) "Kelajak" markazi tavsiyanomasi asosida

Maosh

direktor o'rinbosari maoshiga **teng**; menejerlik sertifikati bo'lsa, 2026-yil 1-sentabrdan har oy **30 %** ustama

§ PQ-277, 7-ilova; 5-band (a), (b); VMQ-776, 1-ilova, 26-band

— TADBIR VA LOYIHALARNI TASHKIL ETISH

LOYIHA SIKLI VA SMART MAQSAD

- Sikl: ehtiyoj va muammoni o'rganish → *SMART* maqsad → reja → amalga oshirish va monitoring → baholash va refleksiya

- Ehtiyoj tahlili (so'rovnoma, suhbat, kuzatish) — **birinchi** qadam: maqsad aniq muammoga javob bo'lishi kerak
- *SMART: Specific* — aniq, *Measurable* — o'lchanadigan, *Achievable* — erishiladigan, *Relevant* — ahamiyatli, *Time-bound* — muddatli
- "Maktabni yashil qilamiz" — aniq emas, o'lchanmaydi; "aprel oxirigacha 7-sinflar bilan hovliga 30 ko'chat ekamiz" — *SMART*
- Reja: vazifalar, mas'ullar, muddatlar, resurslar (joy, mablag', hamkorlar), xatarlar va ularning oldini olish choralari
- Loyiha usuli (U. Kilpatrik, J. Dyui): real muammo, rejali va asosan mustaqil faoliyat, natija — aniq mahsulot
- O'quvchilar har bosqichda ishtirok etadi, maslahatchi — fasilitator. Xato: hammasini o'zi qilish yoki umuman aralashmaslik
- Refleksiya: nima ish berdi? nima qiyin bo'ldi? nimani o'rgandik? keyingi safar nimani o'zgartiramiz?

§ Loyiha sikli; *SMART* (G. Doran g'oyasi talqini); Kilpatrik, Dyui

**TASHKILIY-PEDAGOGIK VA KOMMUNIKATIV
KO'NIKMALAR**

Savollar 01–05

Javoblarni kitob oxiridagi javob varaqasiga yoki qog'ozga yozing. Taymer: 12 daqiqa.

01

javob >

Y3 · MOSLASHTIRISH

VMQ-776 bilan tasdiqlangan “Kelajak” markazlari to’g’risidagi nizomga ko’ra ko’rsatkichlarni ularning qiymati bilan moslashtiring.

- 1 Markaz qo’shimcha ta’lim xizmatlarini ko’rsatadigan bolalar yoshi
- 2 To’garak rahbarining haftalik ish yuklamasi
- 3 Har bir guruhning to’garak mashg’ulotlari uchun haftalik vaqt
- 4 To’garak rahbariga ruxsat etilgan eng ko’p haftalik yuklama

a 4 akademik soat

b 6 – 18 yosh

c 32 soat (ikki stavka)

d 16 soat

e 14 – 30 yosh

A 1-b, 2-d, 3-a, 4-c

B 1-b, 2-c, 3-a, 4-d

C 1-e, 2-c, 3-a, 4-d

D 1-b, 2-c, 3-d, 4-a

02

javob >

Maslahatchi kitobxonlik loyihasi maqsadini shunday yozdi: "Kelgusi ikki hafta ichida 6-sinf o'quvchilarining barchasi 15 tadan badiiy kitob o'qib chiqadi." Bu maqsad **SMART** mezonlaridan qaysi biriga zid?

- A Aniqlik (*Specific*)
- B O'lchanadiganlik (*Measurable*)
- C Muddat belgilanganligi (*Time-bound*)
- D Erishiladiganlik (*Achievable*)

03

javob >

Debat klubida bir o'quvchi boshqalarning gapini tez-tez bo'lmoqda. Maslahatchining qaysi gapi "Men-xabar" (*I-message*) hisoblanadi?

- A** "Sen doim boshqalarning gapini bo'lasan, bu odobsizlik, bunday qilma!"
- B** "Agar yana bir marta gapni bo'lsang, seni klubdan chiqarib yuboraman."
- C** "Nega sen hech qachon boshqalarni hurmat qilmaysan, buni hali ham tushunmaysanmi?"
- D** "Gapim bo'linsa, fikrim chalg'iydi va bezovta bo'laman; iltimos, navbatingni kut."

04

javob >

O'quvchilar kengashi tadbir afishasi uchun maslahatchi taklif qilganidan boshqa dizaynni tanladi. Bu masala maslahatchi uchun unchalik muhim emas, o'quvchilar uchun esa juda muhim; maqsad — ularning tashabbusini qo'llab-quvvatlash. K. Tomas – R. Kilmen modeliga ko'ra qaysi strategiya o'rinli?

☐ A Moslashish☐ B Raqobat☐ C Murosa☐ D Hamkorlik

05

javob >

9-sinf o'quvchisi darslarni tez-tez qoldirib, sinfdoshlari bilan janjallashmoqda. PQ-277-son qarorga ko'ra bunday o'quvchilar bilan maqsadli ish direktor o'rinbosari, psixolog, yoshlar yetakchilari, mahalla va ota-onalar kengashi hamkorligida olib boriladi. Shu tizimda PQ-277 maslahatchiga yuklagan vazifadan kelib chiqib, uning hissasi qaysi javobda to'g'ri ko'rsatilgan?

- A O'quvchiga psixologik tashxis qo'yib, tuzatish dasturini tuzish
- B Xulqi yaxshilanguncha uni barcha to'garaklardan chetlatish
- C Uning xatti-harakatini sinf majlisida hamma oldida muhokama qilish
- D Uni qiziqishiga mos loyiha va to'garaklarga jalb qilishni muvofiqlashtirish

**TASHKILIY-PEDAGOGIK VA KOMMUNIKATIV
KO'NIKMALAR**

Javoblar va izohlar

01**A****1-b, 2-d, 3-a, 4-c**

< savol

Nizomning 2-bandiga ko'ra Markaz 6 – 18 yoshdagi bolalarga xizmat ko'rsatadi. 18-bandga ko'ra to'g'arak rahbarining haftalik yuklamasi 16 soat, har bir guruhga haftasiga 4 akademik soat ajratiladi; 20-bandga ko'ra ikki stavkagacha (haftalik 32 soat) ishlashga ruxsat etiladi.

DIQQAT

14 – 30 yosh — “Yoshlarga oid davlat siyosati to'g'risida”gi Qonundagi “yoshlar” tushunchasi (3-modda), “Kelajak” markazi esa 6 – 18 yoshdagi bolalar uchun.

§ VMQ-776, 1-ilova, 2-, 18-, 20-bandlar

02

D

Erishiladiganlik (*Achievable*)

< savol

Maqsad aniq (kim, nima), o'lchanadigan (15 ta kitob) va muddati belgilangan (ikki hafta), ammo ikki hafta ichida har bir o'quvchining 15 ta badiiy kitob o'qishi real emas. Erishib bo'lmaydigan maqsad o'quvchilarni ruhan tushiradi, shuning uchun uni vaqt va imkoniyatga mos qilib qayta yozish kerak (masalan, chorak oxirigacha 2 ta kitob).

§ *SMART* maqsad mezonlari (G. Doran g'oyasining keng tarqalgan talqini)

03

D

**"Gapim bo'linsa, fikrim chalg'iydi
va bezovta bo'laman; iltimos,
navbatingni kut."**

<

savol

"Men-xabar" (T. Gordon) xatti-harakatni ayblovsiz tasvirlaydi, uning gapiruvchiga ta'sirini va gapiruvchining his-tuyg'usini aytadi; amalda unga ko'pincha xushmuomala iltimos qo'shiladi. Qolgan gaplar "Sen-xabar": yorliq yopishtirish, tahdid va ayblovchi savol o'quvchida himoyalalanish reaksiyasini uyg'otadi.

§ T. Gordon: "Men-xabar" (*I-message*)

04

A

Moslashish

< savol

Modelga ko'ra moslashish masala boshqa tomon uchun ancha muhim bo'lganda, munosabatni saqlash yoki boshqalarga o'z tajribasidan o'rganish imkonini berish kerak bo'lganda o'rinli. Hamkorlik ko'p vaqt talab qiladi va ikkala tomon uchun ham muhim masalalarda qo'llanadi; raqobat esa o'quvchilar tashabbusini bo'g'adi.

DIQQAT

"Hamkorlik har doim eng yaxshisi" degan fikr xato: model har bir strategiyaning o'z o'рни borligini ko'rsatadi.

§ K. Tomas – R. Kilmen: strategiyani vaziyatga qarab tanlash

05

D

Uni qiziqishiga mos loyiha va to'garaklarga jalb qilishni muvofiqlashtirish<
savol

PQ-277 5-bandi (v) qismining (iv) kichik bandida xulq-atvorida murakkablik bo'lgan o'quvchilar bilan ishlovchilar orasida maslahatchi alohida sanalmagan, ammo (iii) kichik bandga ko'ra o'quvchilarni ijtimoiy va ekologik loyihalar, to'garaklarga jalb qilishni aynan maslahatchi muvofiqlashtiradi. Tashxis qo'yish psixolog vakolati; to'garakdan chetlatish ijobiy faoliyatga jalb qilish imkonini yo'qotadi; hamma oldida muhokama qilish o'quvchini uyaltiradi.

§ PQ-277, 5-band (v)

1.2

O'quvchini qo'llab- quvvatlash va kasbga yo'naltirish

Tarbiya, ijtimoiy-emotsional rivojlanish, kasb tanlash omillari, kasblar tasnifi, akademik reja.

Tarbiya metodlari va yosh davrlari

Ijtimoiy-emotsional o'qitish (CASEL)

Klimov, Holland, Super: kasb tanlash

Akademik reja va oliygohga yo'l

6

savol shu
nashrda

6

savol imtihonda

3,1

ball — har bir
to'g'ri javob

KONSPEKT

Qo'llab-quvvatlash va kasb tanlash

2 bo'lim · o'qish uchun taxminan 10 daqiqa. Imtihan oldidan shu sahifalarni takrorlang.

TARBIYA VA SHAXS RIVOJI

TARBIYA: TA'RIF, MAQSAD, TAMOYILLAR

- **Tarbiya** — yosh avlodning **ongi, ma'naviy-axloqiy qadriyatlari va dunyoqarashini** shakllantirishga qaratilgan tizimli jarayon (3-m.)
- **Ta'lim** — nazariy bilim, malaka va amaliy ko'nikma berish, qobiliyatni rivojlantirish: bilim — ta'lim, ong va dunyoqarash — tarbiya
- Maqsad — yosh avlodni har tomonlama kamol toptirish; tarbiya **ong, his-tuyg'u va xulqqa** birgalikda ta'sir qilsa, natija barqaror
- Prinsiplar (4-m.): **insonparvarlik, demokratik** xususiyat, milliy va umuminsoniy qadriyatlar, kamsitishga yo'l qo'ymaslik, iste'dodni rag'batlantirish
- Tamoyillar: maqsadga yo'naltirilganlik, hayot va mehnat bilan bog'liqlik, **izchillik va tizimlilik** (ta'sirlar uzluksiz, bir-birini to'ldiradi)
- **Hurmat va talabchanlik birligi** (A.S. Makarenko): imkon qadar ko'p talab va hurmat; hurmatsiz talab — bosim, talabsiz hurmat — erkalatish

- **Ijobiy xislatlarga tayanish:** o'quvchining kuchli tomonini (sport, yetakchilik) mas'uliyatli ishga yo'naltirish xulqini o'zgartiradi
- Yosh va individual xususiyatlarni hisobga olish; jamoada va jamoa orqali tarbiya; maktab, oila va mahalla ta'sirlarining **birligi**

§ O'RQ-637, 3- va 4-moddalar; tarbiya tamoyillari; A.S. Makarenko

— IJTIMOY-EMOTSIONAL RIVOJLANISH

CASEL: 5 KOMPETENSIYA

O'zini anglash	o'z his-tuyg'usi, kuchli va zaif tomonlari, qadriyatlarini bilish: "Men hayajonlanyapman"
O'zini boshqarish	his-tuyg'u, stress va impulsni boshqarish, maqsad qo'yish: hayajonni nafas mashqi bilan bosish
Ijtimoiy anglash	boshqaning holati va nuqtai nazarini tushunish, hamdardlik , xilma-xillikni hurmat qilish
Munosabat ko'nikmalari	muloqot, hamkorlik, faol tinglash, yordam so'rash, "yo'q" deya olish, nizoni konstruktiv hal etish

Mas'uliyatli qaror	variantlar oqibatini, axloq va xavfsizlikni, o'ziga va boshqalarga ta'sirini baholab tanlash
Farqlash kaliti	his-tuyg'uni sezib nomlash — o'zini anglash; uni boshqarish usulini qo'llash — o'zini boshqarish
Assertiv rad etish	"Yo'q, chekmayman. Yur, to'p o'ynaymiz": aniq rad + muqobil; rozilik, "bilmadim" — passiv; haqorat — agressiv
SEL nima	barcha bolalar va kattalar uchun ko'nikma va munosabatlarni egallash jarayoni; davolash yoki jazo tizimi emas

§ CASEL: ijtimoiy-emotsional o'qitish; muloqot uslublari

**O'QUVCHINI QO'LLAB-QUVVATLASH VA KASBGA
YO'NALTIRISH**

Savollar 06–11

Javoblarni kitob oxiridagi javob varaqasiga yoki qog'ozga yozing. Taymer: 15 daqiqa.

06

javob >

Y2 · BIR NECHTA TO'G'RI JAVOB

**Maslahatchi sinf rahbarlari uchun
“Rag‘batlantirish va jazolash” mavzusida
eslatma tayyorlamoqda. Quyidagilardan
qaysilari jazoni qo‘llashning pedagogik
talablariga mos keladi?**

- 1 Jazo qilmishga baho beradi, o'quvchi shaxsini kamsitmaydi
- 2 Jazo o'quvchini sinfdoshlari oldida masxara qilish shaklida beriladi
- 3 Jazodan oldin qilmishning sabablari aniqlanadi
- 4 Jazo sifatida o'quvchi ta'limga aloqasi yo'q ishlarga jalb etiladi
- 5 Jazoning sababi o'quvchiga tushuntiriladi

A 1, 2, 3**B** 1, 3, 5**C** 1, 3, 4, 5**D** 1, 5

07

javob >

9-sinf o'quvchisi so'nggi haftalarda tushkun yuribdi, darslarni qoldirmoqda. U maslahatchiga: "Hech narsa qilgim kelmayapti, hammasi befoyda", dedi va "Hech kimga aytmang", deb iltimos qildi. Maslahatchi qanday yo'l tutadi?

- A Hech kimga aytmalikka so'z berib, o'zi har kuni u bilan suhbatlashadi
- B Belgilarga qarab o'zi tashxis qo'yib, tushkunlikka qarshi mashqlar beradi
- C O'quvchining holatini sinf majlisida muhokama qilib, sinfdoshlarini yordamga chaqiradi
- D Tinglaydi, maxfiylik chegarasini tushuntiradi va maktab psixologini zudlik bilan jalb qiladi

08

javob >

O'quvchi agronomlik kasbini "bu faqat dalada ketmon chopish" deb rad etmoqda. Kasb haqidagi bunday eskirgan tasavvurni bartaraf etishning eng to'g'ri yo'li qaysi?

- A** Fikriga qo'shilib, agronomlikni ro'yxatdan chiqarib, boshqa kasblarni tavsiya qiladi
- B** Agronomlikni tanlashga undab, shu yo'nalishga hujjat topshirishini talab qiladi
- C** Zamonaviy agrokorxonaga ekskursiya va agronom bilan uchrashuv tashkil etadi
- D** Fikrini sinf oldida masxara qilib, noto'g'ri ekanini isbotlaydi

09

javob >

9-sinf o'quvchisi Kamola jadvallar, formulalar va dastur kodlari bilan ishlaydigan kasb tanlamoqchi. E.A. Klimov tasnifiga ko'ra bunday kasblar uchun qaysi sifatlar ayniqsa muhim?

- A** Muloqotchanlik, hamdardlik va odamlarga sabr-toqat
- B** Diqqatni jamlash, aniqlik va mavhum fikrlash
- C** Badiiy did, obrazli tasavvur va ijodkorlik
- D** Jismoniy chidamlilik va tirik tabiatga mehr

10

javob >

Maslahatchi 8-sinf o'quvchilari qaysi kasb turiga (odam–odam, odam–texnika va hokazo) ko'proq moyil ekanini aniqlamoqchi. Qaysi metodika aynan shu maqsadga mo'ljallangan?

- A** G. Ayzenkning shaxs xususiyatlari va temperament so'rovnomasi
- B** J. Ravenning progressiv matritsalar testi
- C** E.A. Klimovning differensial-dagnostik so'rovnomasi (DDO)
- D** M. Rozenbergning o'zini o'zi baholash shkalasi

11

javob >

9-sinf o'quvchisining ota-onasi: "Kasb-hunar maktabiga borsa, keyin oliygohga kira olmaydi", deb xavotirlanmoqda. "Ta'lim to'g'risida"gi Qonunga tayanib maslahatchi qanday tushuntiradi?

- A** Kira olmaydi: oliy ta'limga faqat 11 yillik maktab bitiruvchilari qabul qilinadi
- B** Kira oladi, lekin faqat mutaxassislik bo'yicha kamida 3 yil ishlagandan so'ng
- C** Kira oladi, lekin faqat sirtqi ta'lim shakliga hujjat topshirish huquqi bilan
- D** Kira oladi: boshlang'ich professional ta'lim olganlar oliy ma'lumot olishga haqli

O'QUVCHINI QO'LLAB-QUVVATLASH VA KASBGA YO'NALTIRISH

Javoblar va izohlar

06**B****1, 3, 5**

< savol

Jazo shaxsni emas, qilmishni baholaydi; undan oldin sabab aniqlanadi va o'quvchiga tushuntiriladi. Ommaviy masxara — ruhiy zo'ravonlik va haqorat, o'quvchi esa ulardan himoyalaniş huquqiga ega; ta'limga aloqasi yo'q ishlarga jalb etish to'g'ridan-to'g'ri taqiqlangan (O'RQ-637, 47-modda).

§ Tarbiya metodlari: rag'batlantirish va jazolash; O'RQ-637, 47-modda

07**D**

Tinglaydi, maxfiylik chegarasini tushuntiradi va maktab psixologini zudlik bilan jalb qiladi

<

savol

Uzoq tushkunlik va umidsizlik — mutaxassis yordamini talab qiladigan belgi. Maslahatchi tashxis qo'ymaydi va xavfsizlik xavf ostida bo'lishi mumkin bo'lgan holatda sir saqlashga va'da bermaydi: o'quvchini tinglab, nima uchun psixologni jalb qilishi kerakligini halol aytadi. Holatni sinfda muhokama qilish maxfiylikni buzadi. O'quvchi bepul psixologik-tibbiy xizmatdan foydalanish huquqiga ega (O'RQ-637, 47-modda).

§ Maxfiylik va mutaxassisga yo'naltirish etikasi; O'RQ-637, 47-modda

08

C

Zamonaviy agrokorxonaga ekskursiya va agronom bilan uchrashuv tashkil etadi

<
savol

Kasb haqidagi eskirgan tasavvur — tipik xatolardan biri. Uni kasbning bugungi mazmuni bilan bevosita tanishtirish (ekskursiya, mutaxassis bilan uchrashuv, kasbiy sinov) orqali tuzatish mumkin; maqsad — kasbni tanlatish emas, to'g'ri tasavvur berish. Tasavvurni tasdiqlash, majburlash yoki masxara qilish xatoni bartaraf etmaydi.

§ E.A. Klimov: kasb tanlashdagi tipik xatolar

09

B

Diqqatni jamlash, aniqlik va mavhum fikrlash

<
savol

Jadval, formula va kod — belgilar tizimi. Odam–belgilar tizimi kasblari (dasturchi, buxgalter, chizmach) diqqatni uzoq jamlash, aniqlik, mavhum fikrlash va tirishqoqlikni talab qiladi. Qolgan variantlar odam–odam, odam–badiiy obraz va odam–tabiat turlariga xos sifatlar.

§ E.A. Klimov tasnifi

10

C

**E.A. Klimovning differensial-
diagnostik so'rovnomasi (DDO)**

<

savol

Klimovning DDO so'rovnomasida o'quvchi juft-juft berilgan faoliyat turlaridan birini tanlaydi, natija esa uning 5 kasb turidan qaysi biriga moyilligini ko'rsatadi. Ayzenk so'rovnomasi temperament va shaxs xususiyatlarini, Raven matritsalarini noverbal intellektni, Rozenberg shkalasi o'zini o'zi baholash darajasini o'lchaydi.

§ E.A. Klimov: differensial-diagnostik so'rovnoma (DDO)

11

D

**Kira oladi: boshlang'ich
professional ta'lim olganlar oliy
ma'lumot olishga haqli**

<

savol

11-moddaga ko'ra umumiy o'rta (11 yillik), o'rta maxsus (9+2) va boshlang'ich professional ta'lim (9+2) olgan shaxslar oliy ma'lumot olish huquqiga ega. Kasb-hunar maktabi IX sinf bitiruvchilari uchun bepul, kunduzgi, ikki yillik ta'lim (10-modda) bo'lib, oliygoh yo'lini yopmaydi; qonunda ish staji yoki faqat sirtqi shakl haqida bunday shart yo'q.

§ O'RQ-637, 10- va 11-moddalar

1.3

Liderlik va tashabbuskorlik ko'nikmalari

Liderlik uslublari, motivatsiya va jamoa,
tashabbus va innovatsiya, o'zini boshqarish.

Levin, Xersi-Blanchard: rahbarlik uslublari

Takmen: jamoa bosqichlari, motivatsiya

Dizayn-fikrlash, PDCA, o'quvchilar kengashi

Vaqtni boshqarish va pedagogik etika

4

savol shu
nashrda

4

savol imtihonda

3,1

ball — har bir
to'g'ri javob

KONSPEKT

Liderlik va tashabbus

2 bo'lim · o'qish uchun taxminan 10 daqiqa. Imtihan oldidan shu sahifalarni takrorlang.

LIDERLIK MOHIYATI VA USHLUBLARI

LIDERLIK: MANSAB EMAS, XIZMAT

Test talabi	liderlik mansab emas : boshqalarga xizmat qilish va jamiyat taraqqiyoti uchun mas'uliyat
Xizmat qiluvchi lider	R. Grinlif (<i>servant leadership</i>): avval xizmat — tinglaydi, tushunadi, boshqalarning o'sishiga yordam beradi
"Eng yaxshi sinov"	Grinlif mezonlari: xizmat qilinganlar o'sadimi, mustaqil bo'ladimi, o'zlari ham xizmat qila boshlaydimi
Rasmiy va norasmiy	ta'sir lavozimdan emas, ishonch va namunadan keladi: lavozimsiz o'quvchi ham lider bo'la oladi
Mas'uliyat	yutuqni jamoaga, xatoni o'ziga oladi; lavozim vakolati bilan majburlash — liderlik emas, bosim

Menejer (Kotter)

murakkablikni boshqaradi:
reja, budjet, tashkil etish,
nazorat — tartib va
barqarorlik

Lider (Kotter)

o'zgarishga yo'l ochadi:
yo'nalish va tasavvur beradi,
odamlarni birlashtiradi,
ruhlantiradi

Xulosa

maslahatchiga ikkalasi kerak:
reja va nazorat — menejment,
tashabbus va ilhom — liderlik
qismi

§ R. Grinlif: xizmat qiluvchi liderlik; J. Kotter; spetsifikatsiya,
1.3

MOTIVATSIYA VA JAMOA**B. TAKMEN: JAMOA BOSQICHLARI VA LIDER ISHI****1. Shakllanish**

tanishuv, xushmuomalalik,
rollar noaniq → lider:
maqsadni aniq aytadi,
tanishtiradi, tuzilma beradi

2. To'qnashuv

rollar, g'oyalar uchun bahs →
lider: bostirmaydi, e'tiborsiz
qoldirmaydi, qoida va rollarni
a'zolar bilan kelishadi

3. Me'yorlashish

qoidalar qabul qilinadi,
ishonch o'sadi → lider:
mas'uliyatni bo'lishadi,
kelishuvlarni mustahkamlaydi

4. Samarali ishlash

jamo'a mustaqil, natijaga
yo'nalgan → lider: vakolat
beradi, to'siqlarni olib
tashlaydi, e'tirof etadi

5. Yakunlash

ish tugaydi → lider: sarhisob
va refleksiya, har bir hissani
e'tirof etib, taqdirlaydi

Inglizcha nomlar

*forming – storming – norming
– performing – adjourning*

Tuzoq

to'qnashuv —
muvaqqiyatsizlik emas,
rivojning tabiiy bosqichi;
bahslashganni chiqarib
yuborish — jazo

§ B. Takmen (1965); B. Takmen, M. Jensen (1977): yakunlash bosqichi

LIDERLIK VA TASHABBUSKORLIK KO'NIKMALARI

Savollar 12–15

Javoblarni kitob oxiridagi javob varaqasiga yoki qog'ozga yozing. Taymer: 10 daqiqa.

12

javob >

Y4 · KETMA-KETLIK

Xersi–Blanchard modeliga ko'ra o'quvchilar jamoasining tayyorgarligi (bilimi, tajribasi va ishonchi) past darajadan yuqori darajaga o'sib borgani sari maslahatchi uslubini qanday ketma-ketlikda o'zgartiradi?

- 1 Ishtirok etish: qarorni jamoa bilan birga qabul qilish, ruhlantirish
- 2 Ko'rsatma berish: nima, qanday va qachon qilishni aniq aytish
- 3 Vakolat berish: mas'uliyatni jamoaning o'ziga topshirish
- 4 Murabbiylik: yo'naltirishni davom ettirib, qarorlarni tushuntirish va fikr so'rash

A 2, 1, 4, 3

B 2, 4, 1, 3

C 2, 1, 3, 4

D 4, 1, 2, 3

13

javob >

O'quvchilar kengashi tuzilganiga 3 hafta bo'ldi. A'zolar rollar va g'oyalar uchun bahslashib, yig'ilishlar tortishuvga aylanmoqda. Maslahatchi uchun eng to'g'ri yondashuv qaysi?

- A** Eng ko'p bahslashayotgan a'zolari kengash tarkibidan chiqarib yuborish
- B** Rollarni o'zi taqsimlab, yig'ilishlarda bahslashishni qat'iyon taqiqlash
- C** Aralashmay turib, nizo vaqt o'tib o'z-o'zidan tinchishini kutish
- D** Qoidalar va rollarni a'zolar bilan birga kelishib olishga yordam berish

14

javob >

O'quvchilar kengashi dizayn-fikrlash asosida "tanaffusda stol o'yinlari burchagi" g'oyasini tanladi. Shu yondashuvga ko'ra keyingi oqilona qadam qaysi?

- A** Butun maktab uchun qimmat jihoz sotib olib, darhol joriy etish
- B** G'oyani yil oxirigacha muhokama qilib, mukammal reja tuzish
- C** 1 hafta bir qavatda oddiy variantini sinab, fikr yig'ish
- D** O'quvchilardan so'ramasdan, g'oyani muvaffaqiyatli deb e'lon qilish

15

javob >

Maslahatchi o'quvchilarga "Va'dani bajarish — liderning asosiy sifati" deb ko'p gapiradi, biroq kengash bilan kelishilgan uchrashuvni 2 marta uzrli sababsiz qoldirdi. O'quvchilar ishonchini tiklash uchun eng to'g'ri harakat qaysi?

- A** Hech narsa bo'lmagandek, ishni odatdagidek davom ettiraverish
- B** Uchrashuv qoldirilgani uchun o'quvchilarning o'zlarini ayblash
- C** Xatoni ochiq tan olib, uzr so'rash va keyingi kelishuvni bajarish
- D** Bundan buyon kengash bilan uchrashuvlar sonini keskin kamaytirish

LIDERLIK VA TASHABBUSKORLIK KO'NIKMALARI

Javoblar va izohlar

12

B

2, 4, 1, 3

< savol

Modelda 4 uslub ijrochi tayyorgarligi oshgani sari ketma-ket almashadi: ko'rsatma berish (ko'p yo'naltirish, kam qo'llab-quvvatlash) → murabbiylik (ko'p yo'naltirish, ko'p qo'llab-quvvatlash) → ishtirok etish (kam yo'naltirish, ko'p qo'llab-quvvatlash) → vakolat berish (ikkalasi ham kam).

§ Xersi-Blanchard: vaziyatli liderlik (S1-S4)

13

D

**Qoidalar va rollarni a'zolar bilan
birga kelishib olishga yordam
berish**

<

savol

Takmen modelida to'qnashuv bosqichi jamoa rivojining tabiiy qismi: lider nizoni bostirmaydi ham, e'tiborsiz ham qoldirmaydi, balki umumiy qoidalar va rollarni kelishib olishga ko'maklashib, jamoani me'yorlashish bosqichiga olib o'tadi. Chiqarib yuborish — jazo, taqiqlash esa o'quvchilar ovozini bo'g'adi.

§ B. Takmen: jamoa rivojlanish bosqichlari

14

C

1 hafta bir qavatda oddiy variantini sinab, fikr yig'ish

<

savol

Dizayn-fikrlashda tanlangan g'oya tez va arzon prototip ko'rinishida sinaladi, foydalanuvchilar fikri asosida takomillashtiriladi. Katta xarajat bilan darhol joriy etish xatoni qimmatlashtiradi, cheksiz muhokama esa tashabbusni to'xtatib qo'yadi.

§ Dizayn-fikrlash: prototip va sinov bosqichlari

15

C

Xatoni ochiq tan olib, uzr so'rash va keyingi kelishuvni bajarish

<

savol

Lider so'zi bilan emas, avvalo shaxsiy namunasi bilan ta'sir qiladi: xatoni tan olish va uzr so'rash halollikni ko'rsatadi, keyingi va'dani bajarish esa ishonchni tiklaydi. Jim o'tish, boshqalarni ayblash yoki aloqani kamaytirish so'z va amal orasidagi tafovutni chuqurlashtiradi.

§ Liderlik etikasi: halollik va shaxsiy namuna

2.1

Ta'lim siyosati va davlat tilida hujjat yuritish

Ta'lim qonunchiligi, pedagog maqomi, "Kelajak" markazlari, rasmiy hujjatlar va imlo.

Ta'lim to'g'risida — O'RQ-637

Pedagogning maqomi to'g'risida — O'RQ-901

Yoshlar siyosati, Konstitutsiya, PF-79, PQ-277

Rasmiy hujjatlar va imlo

5

savol shu
nashrda

5

savol imtihonda

21

ball — har bir
to'g'ri javob

KONSPEKT

Me'yoriy hujjatlar va ish yuritish

2 bo'lim · o'qish uchun taxminan 10 daqiqa. Imtihan oldidan shu sahifalarni takrorlang.

ME'YORIY HUJJATLAR

NORMATIV-HUQUQIY HUJJAT (NHH) TURLARI

Konstitutsiya	oliy yuridik kuch, to'g'ridan-to'g'ri amal qiladi; boshqa hujjatlar unga zid bo'lolmaydi (8-m.)
Qonun (O'RQ)	Oliy Majlis yoki referendum qabul qiladi; eng muhim, barqaror munosabatlar; kodeks shaklida ham (9-m.)
Palatalar qarori	Qonunchilik palatasi, Senat: Konstitutsiya va qonunlar asosida, ularni ijro etish uchun (10-m.)
Prezident (PF, PQ)	farmon (PF-79) va qaror (PQ-277): Konstitutsiya va qonunlar asosida, ularni ijro etish uchun (12-m.)

VM qarori (VMQ)

Konstitutsiya, qonunlar, palatalar qarorlari, Prezident hujjatlari asosida (13-m.); masalan, VMQ-776

Vazirlik buyrug'i

faqat vakolat berilgan bo'lsa; **buyruq** — rahbar yakka, **qaror** — kollegial organ qabul qiladi (14-m.)

Mahalliy qaror

hokim va xalq deputatlari Kengashi o'z vakolati doirasida, yuqori hujjatlar asosida qabul qiladi (16-m.)

Haqli EMAS

vazirlikning **hududiy organi** (boshqarma, tuman bo'limi) va tarkibiy bo'linmasi NHH qabul qilolmaydi (14-m.)

§ O'RQ-682, 4-, 6-, 8-14-, 16-moddalar

— TA'LIM TO'G'RISIDAGI QONUN

PRINSIPLAR VA TENG HUQUQ

- Ta'lim ustuvorligi; ta'lim olish **shaklini erkin tanlash; kamsitishga yo'l qo'ymaslik**; teng imkoniyatlar (4-m.)
- Milliy va umuminsoniy qadriyatlar; ta'lim-tarbiyaning insonparvar, demokratik xususiyati; uzluksizlik va izchillik (4-m.)

- **11 yillik** ta'lim va 6–7 yoshda bir yillik maktabga tayyorlov **majburiy** (4-, 8-m.)
- DTS doirasida hamma uchun ochiqlik; dastur tanlashda yagonalik va tabaqalashtirish; butun umr ta'lim (4-m.)
- Pedagoglarni ijtimoiy himoya kafolati; ta'lim tizimining **dunyoviyligi**; bilim, qobiliyat, iste'dodni rag'batlantirish (4-m.)
- Davlat va jamoat boshqaruvi uyg'unligi; ochiqlik va shaffoflik (4-m.)
- Jinsi, irqi, millati, tili, dini, e'tiqodi, ijtimoiy kelib chiqishi, **ijtimoiy mavqeyidan qat'i nazar** teng huquq; umumiy o'rta ta'lim bepul (5-m.)
- Vaziyatda: oila sharoiti yoki reyestr bo'yicha saralash — kamsitish; rozilik yoki mablag' oqlamaydi (qonundagi imtiyoz — kamsitish emas)

§ O'RQ-637, 4-, 5-, 8-moddalar; Konstitutsiya, 19-modda

TA'LIM SIYOSATI VA DAVLAT TILIDA HUJJAT YURITISH

Savollar 16–20

Javoblarni kitob oxiridagi javob varaqasiga yoki qog'ozga yozing. Taymer: 12 daqiqa.

16

javob >

Y4 · KETMA-KETLIK

Maslahatchi o'z faoliyatiga oid hujjatlarni yuridik kuchi bo'yicha eng yuqorisidan boshlab tartiblamoda. To'g'ri ketma-ketlikni toping.

- 1 Vazirlar Mahkamasining "Kelajak" markazlari to'g'risidagi nizomni tasdiqlagan qarori
- 2 O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi
- 3 Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligining buyrug'i
- 4 "Pedagogning maqomi to'g'risida"gi Qonun
- 5 Prezidentning PQ-277-son qarori

A 2, 5, 4, 1, 3

B 2, 4, 5, 1, 3

C 2, 5, 4, 3, 1

D 5, 2, 4, 1, 3

17

javob >

Tuman tashkilotlaridan biri maktabdan 8-sinf o'quvchilarini dars vaqtida ko'chalarni tozalash aksiyasiga yuborishni so'radi. Direktor maslahatchining fikrini so'ramoqda. Qonunga mos tavsiya qaysi?

- A** Rad etish: o'quvchilarni ta'limga aloqasi yo'q ishlarga jalb etish taqiqlangan
- B** Ota-onalarning yozma roziligini olib, o'quvchilarni yuborish
- C** Faqat o'quvchilar kengashi a'zolarini yuborib, darsni keyin o'tish
- D** O'quvchilar o'rniga sinf rahbarlarini aksiyaga yuborish

18

javob >

Tuman tashkilotidan maktabga xat keldi: o'qituvchilar mahalla aholisining kommunal to'lovlar bo'yicha qarzdorligi haqida ma'lumot to'plab, topshirishi kerak. O'RQ-901-son Qonunga ko'ra to'g'ri yo'l qaysi?

- A** Topshiriqni bajarish, lekin faqat darsdan bo'sh vaqtda
- B** Rad etish: pedagogdan bunday ma'lumotni talab qilish taqiqlangan
- C** Topshiriqni bajarish, agar direktor yozma buyruq chiqarsa
- D** Ma'lumotni o'quvchilar orqali ota-onalardan yig'dirish

19

javob >

8-sinf o'quvchisi Aziz yaqinda 14 yoshga to'ldi va yoshlarning nodavlat notijorat tashkilotiga a'zo bo'lmoqchi. Sinf rahbari "hali erta" deb hisoblaydi. O'RQ-406-son Qonunga ko'ra to'g'ri javob qaysi?

- A A'zo bo'la oladi: 14 yoshga to'lgan shaxs a'zo bo'lishi mumkin
- B A'zo bo'la olmaydi: a'zolik 16 yoshdan boshlanadi
- C A'zo bo'la olmaydi: a'zolik faqat 18 yoshdan
- D Faqat maktab direktorining ruxsati bilan a'zo bo'ladi

20

javob >

Maktab direktori ma'naviy-ma'rifiy ishlar bo'yicha o'rinbosarini ishga qabul qilmoqchi. Kadrlar bo'yicha mas'ul xodim buning uchun tashqi tavsiya yoki rozilik kerakligini aytmoqda. PF-79 Farmoniga ko'ra to'g'ri javob qaysi?

- A** Tuman ma'naviyat va ma'rifat markazining tavsiyasi majburiy
- B** Tuman maktabgacha va maktab ta'limi bo'limining roziligi kerak
- C** Direktorlar kengashining tavsiyasi talab etiladi
- D** Direktor bu masalani mustaqil hal qiladi

TA'LIM SIYOSATI VA DAVLAT TILIDA HUJJAT YURITISH

Javoblar va izohlar

16

B

2, 4, 5, 1, 3

< savol

Konstitutsiya oliy yuridik kuchga ega (8-modda), qonunlar uning asosida qabul qilinadi (9-modda). Prezident farmon va qarorlarini Konstitutsiya va qonunlar asosida (12-modda), Vazirlar Mahkamasi esa ular hamda Prezident hujjatlari asosida (13-modda) qabul qiladi. Vazirlik buyrug'i shu hujjatlar bergan vakolat doirasida chiqariladi (14-modda), shuning uchun eng quyida turadi.

DIQQAT

Prezident qarori ham qonunosti hujjati, u qonundan yuqori turmaydi (O'RQ-682, 7-modda).

§ O'RQ-682, 6-, 8-, 9-, 12-, 13-, 14-, 18-moddalar

17

A

Rad etish: o'quvchilarni ta'limga aloqasi yo'q ishlarga jalb etish taqiqlangan

<
savol

Ta'lim tashkilotlarida ta'lim oluvchilarni ta'lim olish bilan bog'liq bo'lmagan ishlarga jalb etish taqiqlanadi (O'RQ-637, 47-modda); o'quv jarayoni vaqtida o'quvchilarni jamoatchilik ishlariga jalb etishga ham yo'l qo'yilmaydi (O'RQ-406, 23-modda). Ota-ona roziligi taqiqni bekor qilmaydi. Pedagoglarni obodonlashtirish ishlariga jalb qilish ham taqiqlangan (O'RQ-901, 5-modda).

DIQQAT

O'qishdan bo'sh vaqtdagi ixtiyoriy, shartnoma asosidagi mehnat boshqa holat; dars vaqtida jalb qilish bunga kirmaydi (O'RQ-406, 23-modda).

§ O'RQ-637, 47-modda; O'RQ-406, 23-modda

18

B

Rad etish: pedagogdan bunday ma'lumotni talab qilish taqiqlangan

<

savol

Pedagogdan uning kasbiy majburiyatlariga taalluqli bo'lmagan hisobot va ma'lumotlarni, jumladan aholining soliqlar, kommunal to'lovlar va kreditlar bo'yicha qarzdorligi haqidagi ma'lumotlarni talab qilish taqiqlanadi (5-modda). Bo'sh vaqt yoki direktor buyrug'i taqiqni bekor qilmaydi; o'quvchilarni bu ishga jalb etish esa O'RQ-637-son Qonunning 47-moddasini ham buzadi.

§ O'RQ-901, 5-modda

19

A

A'zo bo'la oladi: 14 yoshga to'lgan shaxs a'zo bo'lishi mumkin

<

savol

O'n to'rt yoshga to'lgan shaxs yoshlarning nodavlat notijorat tashkiloti a'zosi bo'lishi mumkin; a'zolik shartlari tashkilot ustavida belgilanadi (21-modda). Qonunda yoshlar — 14 yoshga to'lgan va 30 yoshdan oshmagan shaxslar (3-modda). Maktab direktorining ruxsati talab etilmaydi.

§ O'RQ-406, 3-, 21-moddalar

20

D

Direktor bu masalani mustaqil hal qiladi

<

savol

PF-79-son Farmonning 4-bandiga ko'ra 2023-yil 1-sentabrdan umumiy o'rta ta'lim muassasalari direktorlariga o'z o'rinbosarlarini ishga qabul qilish va ishdan bo'shatish masalalarini mustaqil hal qilish huquqi berilgan; ma'naviy-ma'rifiy ishlar bo'yicha o'rinbosarni tayinlashda tuman ma'naviyat va ma'rifat markazi tavsiya berish amaliyoti bekor qilingan (6-band).
Direktorlar kengashining tavsiyasi esa maktab direktorlarini tayinlashga tegishli (4-band).

DIQQAT

Direktorlar kengashi tavsiyasi o'rinbosarni emas, direktorning o'zini tayinlashda qo'llaniladi.

§ PF-79, 4-, 6-bandlar

2.2

Raqamli savodxonlik va axborot madaniyati

Word, Excel, PowerPoint, bulut va
ERP.PORTFOLIO, axborot ishonchliligi,
kiberxavfsizlik, sun'iy intellekt.

Word, Excel, PowerPoint

Bulut, elektron tizimlar, ERP.PORTFOLIO

Axborot ishonchliligi va kiberxavfsizlik

Sun'iy intellekt

4

savol shu
nashrda

4

savol imtihonda

21

ball — har bir
to'g'ri javob

KONSPEKT

Raqamli ko'nikmalar

2 bo'lim · o'qish uchun taxminan 10 daqiqa. Imtihan oldidan shu sahifalarni takrorlang.

— OFIS DASTURLARI

WORD: USLUBLAR, MUNDARIJA VA UZILISHLAR

Sarlavha uslublari	<i>Home → Styles: Heading 1, Heading 2 — bir xil ko'rinish va mundarija uchun asos</i>
Avtomatik mundarija	<i>References → Table of Contents: Word uni sarlavha uslubi (darajasi) berilgan satrlardan yig'adi</i>
Mundarijani yangilash	<i>qo'lda: sahifa raqami o'zgarsa — Update page numbers only; sarlavha, bo'lim o'zgarsa — Update entire table</i>
Qo'lda formatlash	<i>qalin va katta qilingan oddiy matn sarlavha hisoblanmaydi, mundarijaga tushmaydi</i>
Navigatsiya paneli	<i>View → Navigation Pane: sarlavhalar ro'yxati orqali bo'limlarga tez o'tish</i>

Sahifa uzilishi

Ctrl+Enter : matn yangi sahifadan boshlanadi, bo'lim o'zgarmaydi; ketma-ket **Enter** o'rniga

Bo'lim uzilishi

Layout → *Breaks* → *Next Page* yoki *Continuous*: hujjatni mustaqil bo'limlarga ajratadi

Bo'lim sozlamalari

yo'nalish, hoshiya, kolontitul bo'limga beriladi: bitta sahifani albom qilish uchun oldi va ortiga bo'lim uzilishi

§ MS Word: uslublar, avtomatik mundarija, sahifa va bo'lim uzilishlari

ELEKTRON TIZIMLAR VA BULUT

BULUT: KIRISH HUQUQLARI VA VERSIYALAR

Bulutli xizmat

fayl masofaviy serverda saqlanadi, istalgan qurilmadan o'z hisobingiz orqali ochiladi va sinxronlanadi

Yuklash ≠ ulashish

shaxsiy papkadagi faylni ruxsat berilmaguncha faqat egasi ko'radi; ulashilgan papkaga yuklansa — a'zolari ham

Ko'rish (<i>Viewer</i>)	faqat o'qish: tasdiqlangan reja, e'lon, ota-onalar uchun hujjat
Izoh (<i>Commenter</i>)	matnni o'zgartirmasdan izoh va taklif yozish: loyihani muhokama qilish uchun
Tahrir (<i>Editor</i>)	matnni o'zgartirish va o'chirish, ko'pincha boshqalarni taklif qilish ham mumkin — faqat ijrochilarga
Eng kam huquq	har kimga vazifasi uchun yetarli bo'lgan eng kichik huquq beriladi (<i>least privilege</i>)
Havola turi	<i>Restricted</i> — faqat taklif qilinganlar; <i>Anyone with the link</i> — havola kimga yetsa, o'sha ochadi
Versiyalar tarixi	<i>Version history</i> : kim, qachon, nimani o'zgartirgani ko'rinadi; oldingi holatni tiklash mumkin

§ Bulutli xizmatlar amaliyoti: kirish huquqlari, ulashish, versiyalar

RAQAMLI SAVODXONLIK VA AXBOROT MADANIYATI

Savollar 21–24

Javoblarni kitob oxiridagi javob varaqasiga yoki qog'ozga yozing. Taymer: 10 daqiqa.

21

javob >

Y2 · BIR NECHTA TO'G'RI JAVOB

Maslahatchi ota-onalar so'rovnomasi natijalarini Excelga ko'chirdi: B2:B41 kataklarida har bir ota-onaning to'garaklar faoliyatiga qo'ygan bahosi (1 dan 5 gacha butun son) turibdi, bo'sh katak yo'q. Quyidagi formulalardan (ingliz sozlamasi) qaysilari 4 yoki 5 baho qo'ygan ota-onalar sonini to'g'ri hisoblaydi?

1 =COUNTIF(B2:B41, ">=4")

2 =COUNTIF(B2:B41, ">4")

3 =COUNTIF(B2:B41, 4)+COUNTIF(B2:B41, 5)

4 =SUM(B2:B41)

5 =COUNT(B2:B41)

A 1, 3

B 1, 2, 3

C 2, 3, 5

D 2, 3

22

javob >

O'quvchilar kengashi bulutli diskda tadbirlar rejasini yuritadi. Maslahatchi kengash a'zolari reja loyihasiga faqat fikr va takliflar yozishini, ota-onalar esa tasdiqlangan rejani faqat o'qishini xohlaydi. Ruxsatlarni qanday berish to'g'ri?

- A Hammaga tahrirlash (*Editor*) huquqi, toki hech kim cheklanmasin
- B A'zolarga ko'rish (*Viewer*), ota-onalarga tahrirlash (*Editor*) huquqi
- C A'zolarga izoh qoldirish (*Commenter*), ota-onalarga ko'rish (*Viewer*) huquqi
- D "Havolaga ega har kim" uchun tahrirlash huquqli ochiq havola

23

javob >

O'quvchi "Kasblar olami" loyihasidagi asosiy ma'lumotlarni Vikipediyadagi maqoladan oldi va manba sifatida faqat "internet" deb yozdi. Maslahatchining eng to'g'ri tavsiyasi qaysi?

- A Vikipediya ensiklopediya bo'lgani uchun boshqa tekshiruv shart emas
- B Maqoladagi havolalar orqali asl manbalarni topib tekshirish va ularni aniq ko'rsatish
- C Manbani ko'rsatmaslik, chunki internetdagi ma'lumot hammaga tegishli
- D Loyihani to'xtatib, faqat maktab darsligidagi ma'lumot bilan ishlashni talab qilish

24

javob >

Maslahatchi ish pochtasi, ERP, bulutli disk va yana to'rtta xizmatdan foydalanadi. Parollar bo'yicha qaysi yondashuv eng xavfsiz?

- A** Hammasiga bitta uzun va murakkab parol qo'yish
- B** Har biriga alohida uzun parol qo'yib, ularni parol menejerida saqlash
- C** Parollarni ish stolidagi "parollar.docx" faylida saqlash
- D** Parollarni qog'ozga yozib, monitorga yopishtirib qo'yish

RAQAMLI SAVODXONLIK VA AXBOROT MADANIYATI

Javoblar va izohlar

21

A

1, 3

< savol

COUNTIF shartga mos kataklarni sanaydi: ">=4" sharti 4 va 5 larni oladi, ikki COUNTIF yig'indisi ham 4 lar va 5 lar sonini beradi. ">4" faqat 5 larni sanaydi, SUM baholar yig'indisini, COUNT esa son yozilgan barcha kataklar sonini (40) qaytaradi.

DIQQAT

">4" shartiga 4 ning o'zi kirmaydi: "katta yoki teng" uchun >= yoziladi.

§ MS Excel: COUNTIF, SUM, COUNT funksiyalari

22

C

A'zolarga izoh qoldirish (*Commenter*), ota-onalarga ko'rish (*Viewer*) huquqi

<

savol

Ruxsat berishda eng kam zarur huquq tamoyili qo'llanadi: har kim o'z vazifasi uchun yetarli bo'lgan minimal huquqni oladi. Izoh qoldirish huquqi matnni o'zgartirmasdan taklif yozishga, ko'rish huquqi esa faqat o'qishga imkon beradi. Tahrir huquqi yoki ochiq tahrir havolasi rejani tasodifan yoki ataylab o'zgartirish xavfini tug'diradi.

§ Bulutli xizmatlar amaliyoti: kirish huquqlari (ko'rish / izoh / tahrir)

23

B

Maqoladagi havolalar orqali asl manbalarni topib tekshirish va ularni aniq ko'rsatish

<
savol

Vikipediya — ko'p kishi tahrirlaydigan, boshqa manbalarni umumlashtiruvchi ensiklopediya: undan mavzuga kirish va asl manbalarni topishda foydalanish qulay. Loyihada ma'lumot asl manbadan tekshiriladi va manba aniq ko'rsatiladi: muallif yoki tashkilot, nomi, havola va murojaat sanasi. "Internet" so'zi manba emas.

DIQQAT

Vikipediya dan foydalanish taqiqlanmaydi — xato uni tekshirmay, yagona manba sifatida keltirishda.

§ Axborot savodxonligi: ma'lumotni tekshirish va manbaga havola berish

24

B

Har biriga alohida uzun parol qo'yib, ularni parol menejerida saqlash

<
savol

Bitta parol bir xizmatdan sizib chiqsa, firibgarlar uni boshqa xizmatlarda ham sinab ko'radi, shuning uchun har bir hisobga takrorlanmaydigan uzun parol kerak. Ko'p parolni eslab qolish qiyin — ularni shifrlangan holda saqlaydigan parol menejeri shu muammoni hal qiladi; ochiq fayl yoki qog'oz esa ularni boshqalarga ochib qo'yadi.

DIQQAT

Bitta murakkab parol kuchli ko'rinadi, lekin u sizib chiqsa, barcha hisoblar birdaniga xavf ostida qoladi.

§ Kiberxavfsizlik amaliyoti: takrorlanmaydigan parollar va parol menejerlari

2.3

Ingliz tili

Grammatika, leksika, o'qib tushunish, motivatsion xat va sodda muloqot.

Grammar and vocabulary (A2–B1)

Reading: articles, notes, e-mails

Motivation letter

Everyday school dialogues

6

savol shu
nashrda

6

savol imtihonda

21

ball — har bir
to'g'ri javob

KONSPEKT

English: key rules

2 bo'lim · o'qish uchun taxminan 10 daqiqa. Imtihon oldidan shu sahifalarni takrorlang.

— GRAMMATIKA

HOZIRGI ZAMONLAR VA KELASI ZAMON SHAKLLARI

Present Simple

odat, jadval, fakt: *always, usually, every day, twice a week; he/she/it + -s: she works*

Present Continuous

hozir yoki vaqtincha davom etayotgan ish: *now, at the moment, Look!; am/is/are + -ing*

Holat fe'llari

know, like, want, need, believe
odatda *-ing* olmaydi: *I know (I am knowing emas)*

will

shu zahoti qaror, va'da, taklif, taxmin: *I'll call you back. I think it will rain.*

be going to

oldindan o'ylangan reja, niyat: *We're going to open a chess club.*

**Kelishilgan
uchrashuv**

Present Continuous: I'm meeting the parents on Friday. (vaqti, joyi belgilangan)

Payt ergash gapi

when, as soon as, before, after, until + Present Simple: As soon as I get the list, I'll call you.

will qayerda

payt gapida emas, bosh gapda: *I'll send them when they come (when they will come emas)*

§ *English grammar: present and future forms*

— **LEKSIKA****MAKTAB VA TA'LIM SO'ZLARI*****curriculum***

o'quv dasturi: barcha fan va mavzular; *subject* — fan; *timetable* — dars jadvali

assessment

bilim va ko'nikmani baholash; *mark/grade* — baho; *feedback* — fikr-mulohaza

extracurricular

darsdan tashqari: to'garak, sport, klub (*extra-* = tashqari)

<i>enrol</i>	rasman ro'yxatga olinmoq, qabul qilinmoq (Amerika imlosida <i>enroll</i>); <i>sign up</i> — yozilmoq
<i>apply for</i>	<i>apply for a job / a scholarship; application form</i> — ariza shakli, <i>applicant</i> — nomzod
<i>deadline</i>	oxirgi muddat: <i>meet the deadline</i> — muddatga ulgurmoq; <i>miss the deadline</i> — kechikmoq
<i>scholarship</i>	o'qish xarajatini qoplaydigan grant; <i>tuition fees</i> — o'qish to'lovi; <i>certificate</i> — sertifikat
Maktab xodimlari	<i>headteacher</i> — direktor, <i>class teacher</i> — sinf rahbari, <i>caretaker</i> — bino xo'jalik xodimi

§ *Vocabulary: school and education*

INGLIZ TILI

Savollar 25–30

Javoblarni kitob oxiridagi javob varaqasiga yoki qog'ozga yozing. Taymer: 15 daqiqa.

25

javob >

Please be quiet in the corridor. At the moment Dilnoza ___ her speech for the student council election in the music room.

☐ A practises☐ B is practising☐ C practised☐ D has practised

26

javob >

Y3 · MOSLASHTIRISH

Match the sentence beginnings (1–4) with their endings (a–d) so that each sentence is correct and logical.

1 If you send your application today,

2 If I were the school director,

3 If students don't get enough sleep,

4 If it rains on Saturday,

a I would open a theatre club.

b they usually find it hard to concentrate.

c we will hold the book fair in the gym.

d you will meet the deadline.

A 1-d, 2-a, 3-b, 4-c

B 1-a, 2-d, 3-b, 4-c

C 1-c, 2-b, 3-a, 4-d

D 1-c, 2-a, 3-b, 4-d

27

javob >

More than 40 students from our school ____ part in the regional science olympiad last year.

A made

B did

C took

D got

Last month the eco-club at School No. 12 organised an exhibition called "Second Life". Twenty-five club members, aged 12 to 15, spent six weeks collecting plastic bottles, old newspapers and broken toys in their neighbourhood. Then they turned this rubbish into lamps, bags and small sculptures.

More than 300 visitors, including parents and pupils from nearby schools, came to see the work. The club leader, Ms Nodira Aliyeva, said the idea came from the members themselves. "I only helped them to plan the work. They chose the materials and designed everything," she explained.

The club now plans to sell some of the items at the spring fair and give the money to a local children's hospital.

What is the news item mainly about?

- A** a club exhibition of objects made from rubbish
- B** a new city rule about recycling plastic
- C** a competition between local schools
- D** a lesson on how to recycle bottles at home

29

javob >

Dilnoza saw an advertisement for the post of school counsellor on the school's website. Which is the best first sentence for her motivation letter?

- A** I am writing to apply for the post of school counsellor advertised on your website.
- B** Hi there! I saw your ad and this job is perfect for me!
- C** I am writing to ask if the post of school counsellor is well paid.
- D** I am writing for apply the post what you advertised on website.

30

javob >

At the start of an online meeting with a partner school, the host says: "Could you introduce yourself, please?" What is the most suitable reply?

- A** I'm very well, thank you. And how are you this morning?
- B** Yes, I could. Thank you very much for asking me.
- C** Nice to meet you too. It was a great meeting. Goodbye!
- D** Of course. I'm Javohir Nazarov, the counsellor at School No. 5.

INGLIZ TILI

Javoblar va izohlar

25

B

is practising

< savol

At the moment "ayni paytda" degani: harakat hozir davom etyapti, shuning uchun *Present Continuous* (*am/is/are + -ing*) kerak: *is practising*. *Present Simple* (*practises*) odatiy, takrorlanadigan harakat uchun ishlatiladi. Britaniya imlosida fe'l *practise*, ot esa *practice* deb yoziladi.

§ English grammar: Present Continuous

26

A

1-d, 2-a, 3-b, 4-c

< savol

2: *If I were* hozirgi xayoliy holat (ikkinchi tur shart gap), *would* + fe'l bilan tugaydi (a). 3: umumiy haqiqat (nolinchi tur), ikki qismda ham *Present Simple* (b). 1 va 4: real kelajak (birinchi tur), *If + Present Simple, will* + fe'l; ma'noga ko'ra ariza muddatga (d), yomg'ir sport zaliga (c) bog'lanadi.

§ English grammar: zero, first and second conditionals

27

C

took

< savol

Turg'un birikma: *take part in* "ishtirok etmoq". *last year* sababli fe'l o'tgan zamonda: *took part*. *make, do, get* fe'llari *part* bilan bu ma'noda birikma hosil qilmaydi.

§ Vocabulary: education collocations (take part in)

28

A

a club exhibition of objects made from rubbish

< savol

Matn *eco-club* tashkil etgan *Second Life* ko'rgazmasi haqida: a'zolar chiqindidan (*rubbish*) chiroq, sumka va haykalchalar yasagan. Yangi qoida, maktablararo tanlov yoki uyda qayta ishlash darsi haqida gap yo'q — qo'shni maktab o'quvchilari faqat tomoshabin (*visitors*) bo'lib kelgan.

§ Reading: main idea (news item)

29

A

I am writing to apply for the post of school counsellor advertised on your website.

< savol

Rasmiy xat maqsaddan boshlanadi: *I am writing to apply for the post of ...* va e'lon qayerda berilganini aytadi (*advertised on your website*). B — norasmiy uslub (*Hi there!*, *ad*), C — xat maqsadi noto'g'ri, D — grammatik xatolar (*for apply*, *what*).

§ Formal letters: opening sentence

30

D

Of course. I'm Javohir Nazarov, the counsellor at School No. 5.

< savol

Could you introduce yourself? — o'zini tanishtirish iltimosi; javobda ism va lavozim aytiladi: *I'm ..., the counsellor at* A — *How are you?* savoliga javob; B — iltimosni so'zma-so'z tushunish; C — xayrlashuv iborasi.

§ Functional language: introducing yourself

TEZKOR TEKSHIRUV

Javoblar kaliti

01	A	02	D	03	D	04	A	05	D
06	B	07	D	08	C	09	B	10	C
11	D	12	B	13	D	14	C	15	C
16	B	17	A	18	B	19	A	20	D
21	A	22	C	23	B	24	B	25	B
26	A	27	C	28	A	29	A	30	D

26–30 Yaxshi tayyorgarlik. Endi to'liq nashrdagi sinov imtihonlarini vaqt bilan yeching.

20–25 Yomon emas. Xato qilgan bloklaringiz konspektini qayta o'qing.

13–19 O'rtacha. Har kuni bitta blok: konspekt, so'ng savollar.

0–12 Konspektdan boshlang, keyin savollarni vaqtsiz yeching.

45

Suhbatga tayyorgarlik

Testdan keyin — suhbat: bilet, 5 savol, 10 daqiqa tayyorlanish va 15 daqiqa javob. Bu bo'lim tayyor nutq emas: javob rejasini tuzishni va mezonga mos gapirishni o'rgatadi.

Suhbat qanday o'tadi

1-mezon: topshiriq mazmuniga moslik

2-mezon: dalillanganlik va yaxlitlik

3-mezon: muloqot maneralari

5

savol biletida

9

ball — har savol

1

mashq bileti

SUHBATGA TAYYORGARLIK

Qoidalar va mezonlar

Suhbat qanday o'tadi

1**Bilet tanlash**

Tanlovning ikkinchi bosqichi — suhbat (intervyu). Nomzodga bilet tanlash imkoni beriladi; biletda **5 ta savol** bo'ladi.

2**Tayyorlanish — 10 daqiqa**

Biletni tanlagach, tayyorlanish uchun **10 daqiqa** vaqt beriladi.

3**Javob — 15 daqiqa**

Shundan so'ng biletidagi savollarga javob berish uchun **15 daqiqa** beriladi.

4**Qo'shimcha savollar**

Suhbat davomida zarurat tug'ilsa, komissiya qo'shimcha savollar berishi mumkin.

5**Baholash — 45 ball**

Har bir topshiriq umumiy rubrika asosida **9 ballik** tizimda baholanadi: 3 mezon, har biri 0–3 ball. 5 savol $\times$ 9 = jami **45 ball**.

6

Ballar teng kelsa

Etik me'yorlarga, tashqi imijga amal qilish hamda sohaga doir xorijiy tajribalarni o'rganganlik darajasini inobatga olib, ustuvorlik berish tavsiya etiladi.

§ Spetsifikatsiya (2025): "Suhbat o'tkazish tartibi", "Baholash rubrikasi" va uning izohi

1-mezon: topshiriq mazmuniga moslik**3 ball — yuqori**

Topshiriq to'liq tushunilgan va ochib berilgan, vaziyat (mavzu, muammo) to'g'ri talqin qilingan, mavzudan chekinish yo'q.

2 ball — o'rta

Topshiriqning asosiy qismi yoritilgan, lekin muhim tomonlari yetarlicha yoritib berilmagan.

1 ball — boshlang'ich

Topshiriq qisman tushunilgan, yetarlicha ochib berilmagan; fikrning markaziy mavzusidan chekinish holatlari ko'p uchraydi.

0 ball — qoniqarsiz

Topshiriqni tushunmagan, javob mos emas, javob bera olmadi.

§ Spetsifikatsiya, "Baholash rubrikasi": "Og'zaki javobning topshiriq mazmuniga mosligi"

2-mezon: dalillanganlik va yaxlitlik

3 ball — yuqori

Fikrlar o'zaro bog'langan, mulohaza va dalillar yetarli, ketma-ket rivojlangan; nutq tartibli: kirish, asosiy qism va xulosadan iborat, yaxlit.

2 ball — o'rta

Fikrlar orasida aloqa uzilishlari uchraydi, ba'zan dalillanmagan o'rinlar bor; nutq qismlarga ajratilgan, ammo ulardan biri yetarlicha yoritilmagan.

1 ball — boshlang'ich

Fikrlar orasida aloqa sust, dalillar yuzaki va kam; nutq qismlarga ajratilmagan va yaxlit emas.

0 ball — qoniqarsiz

Nutq mazmunsiz,
dalillanmagan, tartibsiz;
izchillik yo'q, qismlardan
iborat emas.

§ Spetsifikatsiya, "Baholash rubrikasi": "Og'zaki javobning dalillanganligi va yaxlitligi"

3-mezon: muloqot maneralari

3 ball — yuqori

Suhbatdosh holatiga mos,
moslashuvchan muloqot
maneralarini to'g'ri tanlaydi;
ohang va tempni vaziyatga
mos boshqaradi; rasmiylik va
norasmiylikdan muvozanatda
foydalanadi; qarama-qarshi
fikrlar bildirilganda ham
professional ohangni
yo'qotmaydi.

2 ball — o'rta

Muloqot maneralarini deyarli
to'g'ri tanlaydi, ammo ayrim
joylarda ohang yoki tempda
beqarorlik, ba'zan ortiqcha
rasmiylik yoki norasmiylik
seziladi; faol tinglash yoki
qayta ifodalash ko'nikmasi
bor, biroq ziddiyatli vaziyatda
nazoratni boshqara olmaydi.

1 ball — boshlang'ich Muloqot manerasini tanlashda qiynaladi: ohang va uslub ba'zan vaziyatga mos kelmaydi, o'ta rasmiy yoki haddan tashqari norasmiy gapiradi; qiyin yoki ziddiyatli vaziyatda muloqot sifati tushib ketadi, nazoratni yo'qotadi.

0 ball — qoniqarsiz Muloqot manerasini farqlamaydi; ohang, temp va uslub vaziyatga mos emas; nutqini boshqara olmaydi.

§ Spetsifikatsiya, "Baholash rubrikasi": "Og'zaki nutqda muloqot maneralarini tanlay olishi"

MUALLIFLIK MASHQI · 10 DAQIQA TAYYORLANISH, 15 DAQIQA JAVOB

1-mashq bileti

1 O'QUVCHILARNI QO'LLAB-QUVVATLASH VA KASBGA YO'NALTIRISH

Sun'iy intellekt keng tarqalayotgan bir paytda qaysi kasblar o'z qadrini saqlab qoladi, qaysilari o'zgaradi? Fikringizni asoslang.

- Tezis: ko'p kasblar butunlay yo'qolmaydi, balki o'zgaradi — takroriy ish avtomatlashadi, ijod va inson bilan ishlash qadrlanadi
- Misollar: sun'iy intellekt bilan ishlaydigan o'qituvchi, shifokor, muhandis; yangi kasblar — ma'lumotlar tahlilchisi, robototexnik
- Har kasbda kerak bo'ladigan ko'nikmalar: raqamli savodxonlik, tanqidiy fikrlash, muloqot
- Maktab misoli: robototexnika yoki dasturlash to'garagi — "Kelajak" markazlari ularni ochadi (VMQ-776, 1-ilova, 7-band)
- Xulosa: o'quvchiga kasb nomini emas, ko'nikmalar to'plamini tanlashni o'rgataman

Maslahat Aniq raqam va prognozni bilmasangiz, to'qimang — tendensiyaning mantiqiy asoslash yetarli.

2**IJTIMOIIY-MADANIY KO'NIKMALAR****Halollik va mehnatsevarlikni o'quvchilarga nasihat bilan emas, amalda qanday singdirasiz?**

- Ta'rif: halollik — so'z va ish birligi; mehnatsevarlik — natija uchun izchil harakat
- Shaxsiy namuna: maslahatchining o'zi va'dasiga vafo qiladi, vaqtga rioya qiladi
- Amaliyot: sinf loyihasida har kimning aniq vazifasi va hisoboti; mahalla obodonligida ishtirok
- Rag'bat: faqat natijani emas, harakatni ham e'tirof etish; ko'chirmachilikka "yo'q" madaniyati
- Asos: milliy va umuminsoniy qadriyatlarni singdirish — ta'lim prinsipi (O'RQ-637, 4-modda)

Maslahat Shior bilan boshlamang — bitta jonli maktab misoli o'nta umumiy gapdan kuchliroq.

3**AKADEMIK REJALASHTIRISH VA OLIYGOHLARGA YO'NALTIRISH****Prezident maktabiga kirmoqchi bo'lgan o'quvchi uchun bir yillik tayyorgarlik yo'l xaritasini tuzing. Bosqichlar va muddatlarni aniq belgilang.**

- Boshlanish: qabul shartlari va taqvimini rasmiy manbadan aniqlash, o'quvchining hozirgi darajasini diagnostika qilish
- 1-2-oy: kuchli va zaif tomonlar, haftalik o'quv jadvali; ota-ona bilan kelishuv

1-MASHQ BILETI, 3-SAVOL · DAVOMI

- 3–8-oy: “Kelajak” markazidagi tayyorlov to‘garagi (VMQ-776, 1-ilova, 7-, 12-bandlar), fan o‘qituvchisi bilan mashg‘ulot
- Oxirgi 2–3 oy: sinov testlari, vaqt bilan ishlash, hayajonni boshqarish
- Nazorat: har oy natija tahlili; B reja — ixtisoslashtirilgan maktab yoki keyingi yil

Maslahat Savol muddatlarni so‘rayapti: oylar bo‘yicha ayting va B rejani unutmang.

4 MUAMMOLI VAZIYATLARDA QAROR QABUL QILISH

O‘quvchi sizga sinfdoshlari uni ijtimoiy tarmoqdagi guruhda masxara qilayotganini aytdi va “hech kimga aytmang” deb iltimos qildi. Qanday harakat qilasiz? (Harakatlaringiz ketma-ketligini va maxfiylik chegarasini aniq ayting)

- Xotirjam joyda, ayblamasdan tinglash; dalillarni (xabarlar skrinshoti) saqlashni maslahat berish
- Maxfiylik chegarasini halol tushuntirish: kimga va nima uchun aytishimni u bilan birga rejalashtiraman, lekin xavf bo‘lsa, roziligini kutmayman
- Rollar: sinf rahbari, psixolog, ma’naviy-ma’rifiy ishlar bo‘yicha direktor o‘rinbosari; ota-onasi bilan muloqot
- Tahdid, shantaj yoki shaxsiy suratlar tarqatilgan bo‘lsa — darhol ma’muriyat orqali vakolatli organlarga; bunday suratlarni o‘zingiz ko‘chirmang va tarqatmang

1-MASHQ BILETI, 4-SAVOL · DAVOMI

- Tazyiq o'tkazganlar bilan sinf rahbari yoki psixolog ishtirokida alohida suhbat — xabar bergan o'quvchini oshkor qilmasdan, sharmanda qilmasdan
- Asos: o'quvchi haqoratdan himoyalaniş huquqiga ega (O'RQ-637, 47-modda), o'quvchilar ruhiy zo'ravonlik ishlatmasligi shart (48-modda)
- Kuzatuv: 1–2 haftadan keyin holatini tekshirish; sinfda raqamli odob mashg'uloti

Maslahat “Hech kimga aytmayman” deb va'da bermang — xavf bo'lsa, maxfiylikning chegarasini ochiq ayting.

5**SOHAGA DOIR ISTIQBOLDAGI REJALAR**

Maktab maslahatchisi lavozimiga tayinlansangiz, dastlabki uch oyda nimalarni qilasiz?

- 1-oy — o'rganish: o'quvchilar qiziqishlari (so'rovnoma), mavjud to'garaklar; ma'muriyat va psixolog bilan tanishuv
- 2-oy — tuzilma: o'quvchilar kengashi, tarmoq to'garaklari ehtiyoji (PQ-277, 7-ilova, 2-, 4-bandlar)
- 3-oy — birinchi natija: 1–2 ta kichik loyiha, ota-onalar va mahalla bilan uchrashuv
- Doimiy: maktabdan tashqari ta'limga jalb etilgan o'quvchilar bazasi (7-ilova, 6-band)
- O'lchov: qamrov ulushi, o'quvchilar tashabbuslari soni, so'rovnomadagi qoniqish

Maslahat Rejangizni 7-ilovadagi vazifalarga bog'lang — lavozimni tushunganingiz shundan ko'rinadi.

KEYINGI QADAM

To'liq nashrda

Shu sinov nashri yoqqan bo'lsa — to'liq kitobda xuddi shu formatda hammasi bor.

300

Mavzu savoli

6 blok, rasmiy ulushlarda — har biri izoh va manba bilan; Y1–Y4 turlari

5

Sinov imtihoni

haqiqiy format: 30 savol, 80 daqiqa, 78 ball — 150 ta yangi savol

6

To'liq konspekt

qoidalar, modellar, qonun va qaror bandlari — har blok bo'yicha

15

Mashq bileti

suhbat uchun 75 savol: javob rejasi va maslahat bilan

Lotin va kirill yozuvidagi alohida nashrlar — soff.uz dagi Kadextar Studio sahifasida.

CHOP ETISH UCHUN

Javob varaqasi

To'g'ri deb hisoblagan javobingiz doirachasini to'liq bo'yang. Vaqtни yozib qo'ying — imtihonda 30 savolga 80 daqiqa beriladi.

F.I.SH.

SANA

BOSHLASH / TUGASH VAQTI

TO'G'RI JAVOBLAR: ____ / 30

1.1-1.3: ____ x 3,1 = ____ · 2.1-2.3: ____ x 2,1 = ____

BALL: ____ / 78

01				
02				
03				
04				
05				
06				
07				
08				
09				
10				
11				
12				
13				
14				
15				

16				
17				
18				
19				
20				
21				
22				
23				
24				
25				
26				
27				
28				
29				
30				

K A D E X T A R

S T U D I O

Savol va takliflar uchun — soff.uz dagi Kadextar Studio sahifasi orqali yozing.

© 2026 Kadextar Studio. Faqat shaxsiy foydalanish uchun; tarqatish va qayta sotish taqiqlanadi. Savollar rasmiy test bazasidan olinmagan — ular ochiq me'yoriy hujjatlar va pedagogik manbalar asosidagi mualliflik mashqlari. 2026-yil oktabr holatiga.